

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI - Número 2113

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 11 de Juliol de 1919

FESTA DE PAU

El jorn de glòria és arribat!

Vapors TAYÁ

LINIES REGULARS DE PASSATGERS

Per a Havana i New Orleans sortirà, el 30 d'aquest mes, el magnífic trasatlàntic

P. CLARÍS

Admetent passatge en 1.ª, 2.ª i 3.ª classe

Esmerat servei.-«Diner Concert».-Bar.-Perruqueria.-Il·luminació elèctrica.-Telegrafia sense fils

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

Per a passatges dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2 Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A.

GRANS MAGATZEMS

DAMIANANS

EXPOSICIÓ I VENDA

D'ARTICLES PER A

Taula, Cuina i Regalo

SECCIÓ ESPECIAL

Preu únic: **3,25** pessetes

REBAIXA DE PREUS en vestits i barrets de fantasia per a Senyora i nena

BARRETS DE PALLA

ARTICLES PER A VIATGE, SPORT I BANY

Neveres i geladores

Mobles de fusta, metall i vimet. - Taules, bancs i cadires per a jardí
Bruses, Boas, Roba blanca, Ombrel·les, Bastons, Paraigües, Vanos, Guants, Camiseria, Gèneres de punt, Calçats, Màquines parlants, Juguets, etc., etc.

SOLER i TORRA GERMANS

BANQUERS

VALORS - GIROS

CANVI - CUPONS

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Oftalmos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
Sinnomos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PLDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Blocks
NOTES

A DEU CÈNTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

DIA PER DIA

Diumenge.—Cap allí a les sis la novitat comença a córrer pels carrers. La «Lliga» ha triomfat per tot arreu! Fins en el districte III provincial. Sans, Hostafrancs, Poble Nou i el districte V, regionalistes. El destronament s'ha consumat. En Cambó és, des d'avui, l'emperador dal Paral·lel.

Dilluns.—Més comentaris electorals. Els diaris i les converses canten un *De profundis* al partit radical. La seva no és una derrota, sinó un sepeli.

Però el partit radical ha de viure perquè era l'únic partit mediterrani. La «Lliga» queda alemanya, l'«Unió Monàrquica», portuguesa, i els carlins d'enlloc; el Bloc és un residuu. No ho seran, però fan l'efecte, aplicant-los-hi la terminologia política de fa quinze anys, de «los últimos coreanos» amb barretina. El partit radical viu a Barcelona, però, podria ésser de Nàpols, de Salònica, de Tunís o de Frajana. ¿On trobar homes tant pintorescs com En Mir i Miró, En Vinaixa i companyia? Són xerraires, gesticuladors, incongruents, i vius. Amb qualsevol d'ells se podria confeccionar un llibre de «chascarrillos».

Però fins aquests homes senten la mort del partit. En Mir ja no parla; l'altre segueix fent diners en lloc de frases; En Vinaixa se torna discret, i el propi Lerroux serà, a no trigar gaire, president del Foment de la Producció Nacional. Si per dissort, l'Emiliano Iglesias agafa la grippe i li han de tallar els cabells, ja no'n quedarà res d'aquell partit mediterrani que començava en la Barceloneta i s'extenia fins a Palestina, passant per la Calàbria.

Dimarts.—Trobem an En Manolo. Com a París, a Barcelona no existeix més que un Manolo, En Manolo Huguet, l'escultor. Sembla, per la cara, un senador romà del *Quo Vadis*, vestit d'assistent. Sembla, ademés, empeltat de sevillà o de napolità. Té mala llengua i bona mà. Té, ademés, un encàrreg fet per l'Institut que no acaben d'assegurar-li.

—I què havieu de fer, Manolo?

Fa una ganyota, contrau la galta dreta, escup i diu:

—Dos o tres bustes d'aquests que posen sempre en els llocs on hi han llibres, el bust de Plató, el de Seneca, el de Romero Robledo...

Dimecres.—En un diari de París, trobem una caricatura de les excursions a l'antic front. Per una carretera marxen una renglera d'autos, plens de dones i de caixes de vins. Un lletrer diu: «La rute sacrée». Es la via sacra de Verdun.

—¿I la nostra expedició al front?—preguntem a un dels organitzadors del tren especial—Totes les places deuen ésser presses...

—S'ha desfet perquè no s'havien inscrit més que vuit excursionistes. Vuit senyors en una ciutat d'un mil·lió de habitants senten la curiositat de veure les terres de l'epopeia de França.

Durant la guerra ¡quantes peticions per anar al front! Hi anaren polítics, comerciants, pintors; Hi anaren periodistes. Ara...

Un altre diari de París, porta una altra caricatura: uns «poilus» que miren els cartells anunciadors de viatges de turisme al front, i que diuen:

—La veritat és que ha estat una sort haver vist tot això quan no costava res!

El bon francòfil, beneficiat per la guerra, deu pensar igual, pensant amb els que hi anaren. I molts dels que hi anàrem, també...

Dijous.—Anunci de les festes de la pau. Un *Te Deum*, un banquet, una mica de pirotècnia. La companyia del Principal, segurament, representarà el vodevill *La presa de la Bastilla*.

Es la victòria. ¿I els morts? Recordem que els grecs també dedicaven als morts, menjars i vins. Ademés, serà el 14 de juliol, la festa del món. Jo no'm barrejaré amb la multitud, però, al trau la «cocarde» tricolor, procurant que's vegi més el roig que el blau; per a la libació el «Pernod» romàntic; donaré als pobres unes pessetes «per l'amor de França»; faré cantar a la sang *La Marsellesa*, llegiré Michelet, i visitaré els presos... ¿Què voleu? Afortunadament segueixo essent un pobre sentimental.

PARADOX

MUNICIPALES

No's pot dir blat...

La derrota, amb honors de desfeta, experimentada el prop passat diumenge per les forces radicals, se farà sentir a l'Ajuntament. Com és públic i notori, i segons fa quinze dies diguerem nosaltres, anava l'el·lecció del districte tercer provincial lligada íntimament amb la vida de la minoria esquerrana Consistorial.

Sap tot-hom, els motius perquè s'ha inclòs a En Batalla en la candidatura per a diputats provincials. El propi interessat ha explicat clarament tot el procés de la seva designació, que no és altre que el d'evitar el sorteig imposat per la llei als fins de designar quin dels quatre regidors pel districte VII haurà de deixar el càrrec en virtut de la vacant, produïda en l'esmentat districte pel senyor Giner de los Rios, en les darreres el·leccions de diputats a Corts.

Davant la temença de que pogués designar la sort als senyors Laporta, regionalista, Iglesias, o Montaner, tingué el capítol del grup republicà Consistorial, la pensada d'oferir a En Batalla un lloc a la candidatura provincial, i per al districte tingut precisament com a segur. Això equivalia gaire bé a embarcar a En Batalla, obligant-lo a renunciar el lloc que a l'Ajuntament ocupa, i pel que, dit sigui en honor a la veritat, sent la mateixa inclinació i idèntic entusiasme que el més ardit dels seus companys.

Després del desastre sofert el passat diumenge, pensa En Batalla afiançar-se en el seu escó de regidor. Se proposa, de moment, no sols fiscalitzar el sorteig que ara haurà de celebrar-se, sinó pendre les midas necessàries per a que's rodegi l'acte de les garanties i les precaucions que la elemental prudència per a aconseguir se mení a terme amb tota legalitat.

Algú ha recordat aquests dies an En Batalla la frase d'En Maura, quan deia:

—Luz y taquígrafos.

En Batalla, i això dóna idea del seu actual estat d'esperit, ha respost al autor de la exhumació:

—Notari i guàrdia civil!

JUST

A CAU D'ORELLA

Política de «H»

Els radicals varen colocar un cartell electoral que començava així:

HOYE, PUEBLO

i acabava: «Queremos tu instrucción...», etcètera.

Doncs s'agafa un radical, se'l coloca davant del cartell i us respòn:

—La política no té res que veure amb la Gramàtica. Vots, i no pas haches, són trumfos.

Però arriben les eleccions i perden. Innegablement en aquesta pèrdua existia una llògica. ¿Qui era capaç de vo-

tar a un partit que prometia instrucció al poble i que escrivia desvergonyidament per les cantonades «hoye» amb hache?

El més enginyós dels radicals, que és regidor, digué el diumenge:

—Aquell que va escriure la «h» del «hoye» ens ha fet perdre les eleccions. ¿Sabeu una frase d'En Clemenceau, parlant d'En Mandel, la seva eminència gris, que és qui rep tots els atacs? Deia: «Jo peto i En Mandel put.» Doncs l'autor de la «h» va petar i avui nosaltres pudim.

O pasmo do mundo

¿Cap on podia dirigir la seva primera sortida, sinó cap a Portugal? Ell, En «Xenius», el de les mil veus, no podia tenir admiració digna d'ell més que en les terres superlatives. I sortí cap a Portugal, acompanyat d'un secretari. A les vintiquatre hores, l'Agència Radio ens deia els entreteniments, les recepcions, les conferències de l'Ors. Un amic digué:

—Se podria donar tot un curs sobre la radio-activitat de la matèria orsiana.

—¿A suas obras?—preguntaven.

L'Estelrich, el secretari, responia:

—Són tan nombroses, que a Espanya no hi ha editor amb prou pit per a editar-les. Són dotze anys de Glossaris quotidians. Són 5,000 articles.

—Este homem excede a alçada humana. Este homem es el cerbero, el cao fauloso, da filosofia. Tem tres cabeçorros.

¿Per què no fer-se amb un home així que valia per tots els Couceiros i Rabosos llusitans, dedicats a les lletres i a la filosofia? Portugal era digne d'ell, i ell digne de Portugal. El ministre de Instrucció Pública medita...

I arriba la conferència sobre En Zenon d'Elea. En «Xenius» parla sibilític en un francès d'una dolçor sud-americana.

—Faba un francez do Brasil.

La segona conferència va ésser en català i sobre la cultura de Catalunya. Els savis lisboetes se sentiren una mica defraudats. No havien entès ni una paraula, com no agafaren res tampoc, per no aconseguir sentir-la, de la primera. Un periodista preguntà al professor Coimbra:

—¿Quere dizer nao os tomado la cabelleira?

En «Xenius» desenrotllà tota la seva pose, i tan excessiu se mostrà, que els pobres portuguesos trobaren naturalíssima tota la seva «exageração».

—Este homem—va dir un—me face recordar una bailadeira: es un Tortolo Valencia.

El darrer dia ja ningú parlava de festes ni de cordialitats. Fins el secretari rondinava. I emprengueren la tornada. I quan arribà a Barcelona la parella filosòfica, ell, En «Xenius», anava sol en un vagó, i el secretari en un altre. En «Xenius» s'havia emportat a Portugal un deixeble i a la tornada ja no ho era.

Les zones

—On va?—preguntava el cotxer o el xòfer.

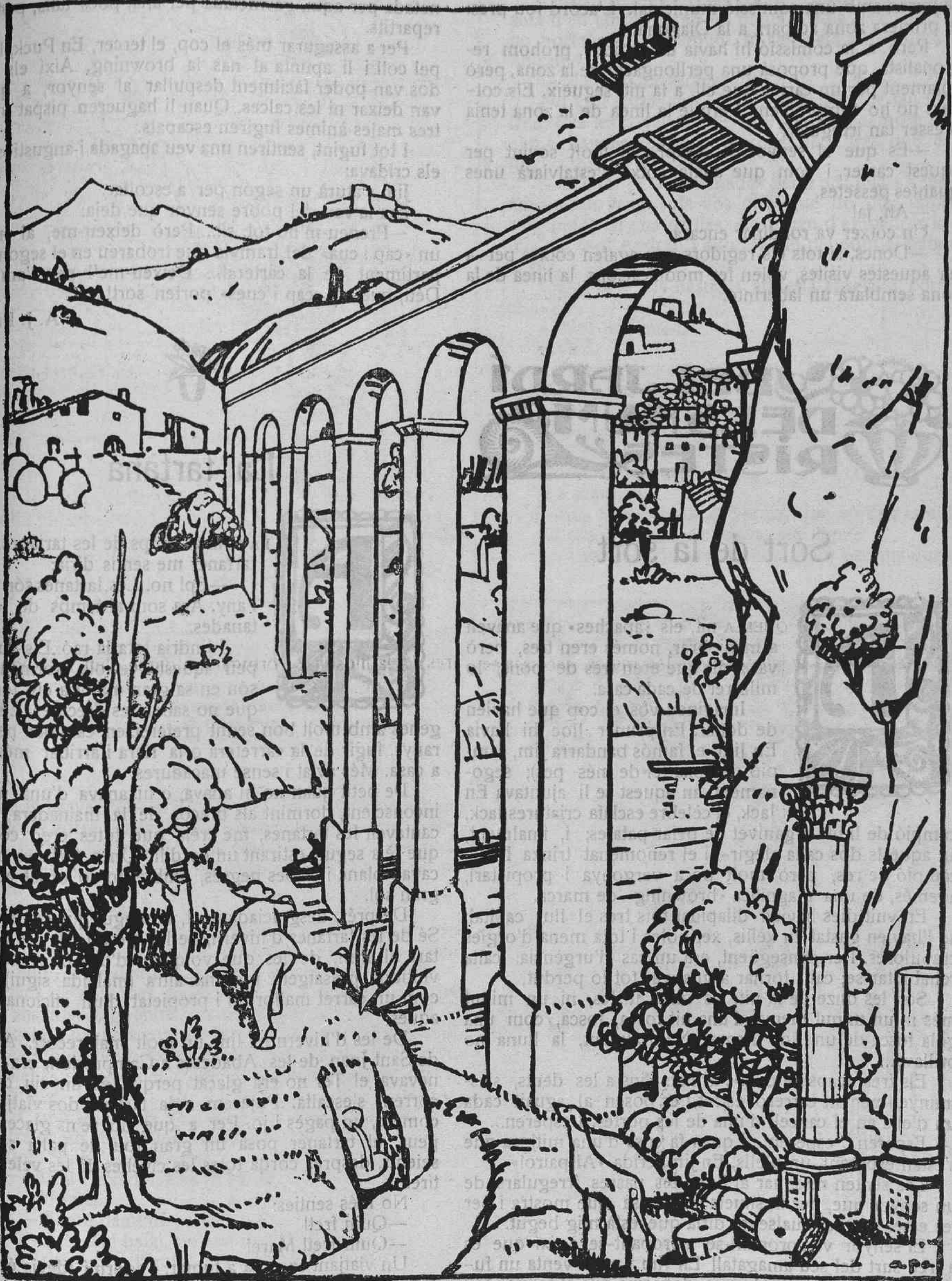
—Als Josepets.

—Hi ha retorn.

—No hi ha retorn.

—Demani-ho a un municipal.

Acudia el municipal i no en sabia res. ¿On acabava la primera zona? Des de on se pagava retorn? Per a finir

- Es un paisatge meravellós... L'havem fet venir de Suïça.

amb aquestes ambigüitats, les companyies de cotxers se reuniren amb una comissió municipal. L'acord fou pres: la primera zona acabarà a la Diagonal.

Però a la comissió hi havia un regidor, prohóm regionalista, que proposà una perllongació de la zona, però solament per un carrer que ell, a la nit, segueix. Els cotxers no ho comprenien. Perquè la línia de la zona tenia d'ésser tan irregular?

—Es que el senyor X... sap?, ve molt sovint per aquest carrer, i com que agafa cotxe s'estalviarà unes quantes pessetes.

—Ah, ja!

Un cotxer va rondinar encara:

—Doncs, si tots els regidors que agafen cotxes per a fer aquestes visites, volen fer modificacions, la línia de la zona semblarà un laberinte.

s'ajup damunt de la víctima i comença a engegar-li gavineta per aquí, gavineta per allà; pocs talls, però ben repartits.

Per a assegurar més el cop, el tercer, En Puck, l'agafa pel coll i li apunta al nas la browning. Així els altres dos van poder fàcilment despullar al senyor, a qui no van deixar ni les calces. Quan li hagueren pispat tot, els tres males ànimes fugiren escapats.

I tot fugint, sentiren una veu apagada i angustiosa que els cridava:

Jim s'aturà un segon per a escoltar.

Era la veu del pobre senyor que deia:

—Preneu-m'ho tot, sí!... Però deixeu-me, al menys, un «cap i cua» del tramvia que trobareu en el segon compartiment de la carteral... Deixeu-me'l per l'amor de Déu, que els «cap i cues» porten sort!...

A. J. RENARD

Sort de la sort

QUELLA nit, els «apaches» que anaven a maniobrar, només eren tres, però val a dir que eren tres de bons, lo milloret de cada casa.

Imagineu-vos el cop que havien de donar: En primer lloc hi havia En Jim, el famós bandarria Jim, campió de boxa (el de més pes); segonament, an aquest se li ajuntava En Jack, el cèlebre esclafa criatures Jack,

campió de lluita a ganivet de pelar patates; i, finalment, an aquests dos calia afegir-hi el renomnat trinxà Puck, campió de res, però molt poca vergonya i propietari, ademés, de una magnífica «browning» de marca.

En vuit dies havien dilapidat tots tres el llur capital; se l'havien gastat en xèflis, xerinoles i tota mena d'orgies crapuloses. Per consegüent, era un cas d'urgència: calia rehabilitar-se; calia tornar a guanyar tot lo perdut.

Són les onze de la nit; les onze justes, ni un minut més ni un minut menys d'una nit fosca, fosca, com una gola fosca de un llop negre. Naturalment, la lluna no brillava...

Els tres «caps de casa», armats fins a les dents, s'esmunyen per un carreró estret i es posen al aguait cada un d'ells en el cancell d'una de les portes. I esperen...

Esperen... esperen... i quan fa cosa d'una mitjora que s'estan esperant, un d'ells, En Jim, crida «Al paio!»

I se senten ressonar al lluny les passes irregulars de un senyor que, per la silueta imprecisa que mostra i per les esses que fa, qualsevol diria que està mig begut.

El senyor va apropant-se, apropant-se, i així que és a tret, surt del seu amagatall En Jim i me li venta un furios cop de puny a les barres, de forma que el senyor cau extès a terra, als mateixos peus dels altres dos.

Tot seguit el segon company d'apatxisme, En Jack,

La tartana

RA som al temps de les tartanes. Si un tartaner me sentís diria:

—Ep! no. Les tartanes són de tot l'any. Ara som al temps de les tartanades.

I tindria tota la raó. Els qui ocupen aquests veïcòls atormentadors són en sa gran majoria els forasters que no saben les dreces. Els indígenes amb molt bon sentit prefereixen caminar per viarans, fugir de la carretera o la riera i arribar més aviat a casa. Més aviat i sense macadures.

De petit quan no hi anava, o hi anava d'una manera inconscient, dormint als braços de la mainadera, m'encantaven les tartanes, me creïa que totes eren com les que feia seguir estirant un cordill. Unes tartanes amb el cavall blanc i clapes negres, amb el toldo ornat amb un gran sol.

Després, desgraciadament, he tingut que conèixer-les. Sé de les tartanes d'hivern, de les d'estiu, de les que fan tart al tren, de les que volquen, d'una on s'enquibien vintidós passatgers i d'una altra (maleïda sigui) petita com un carret mallorquí i propietat d'un aficionat a les aques.

De les d'hivern ne tinc un molt mal recort. Anavem de Sant Joan de les Abadeses a Camprodón; era ja nit, nevava, el Ter no era glaçat perquè és un riu que tot corrent s'escalfa. Pujàrem a la tartana dos viatjants de comerç, un pagès i jo. Per a que no se'ns glacessin els peus, el tartaner posà un gran tou de palla sota els seients, després cordà totes les civelles de les veles i partírem.

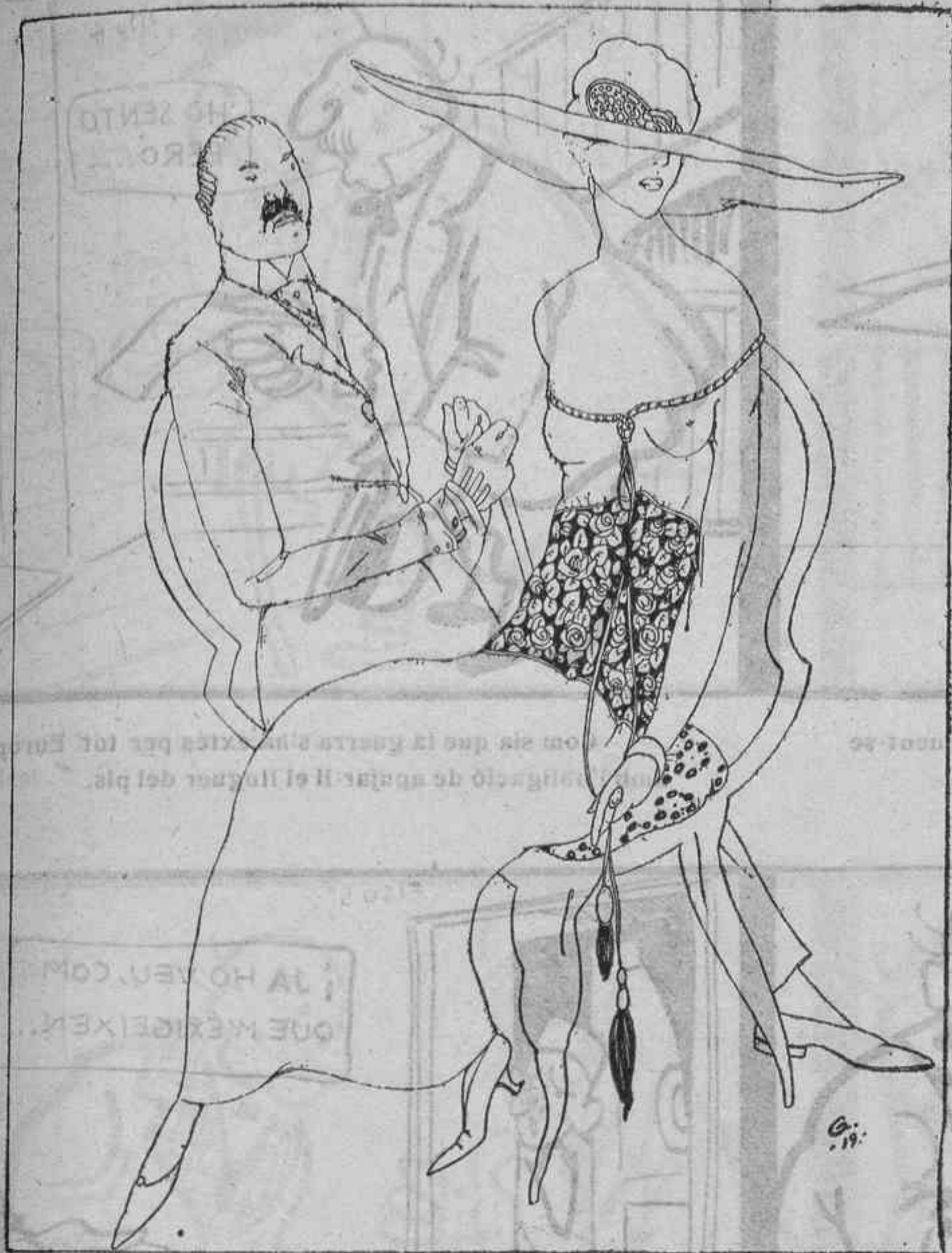
No més senties:

—Quin fret!

—Quin fret! Mare!

Un viatjant se posà a fumar, s'adormí (devia ésser un esquimal) la boquilla li caigué en la palla i la tartana de janer se convertí en un foc de Sant Joan.

Saltàrem no sé com ni per on. Jo muntat sobre l'euga

EL SENYOR CURT DE VISTA

Ella.—No hi ha por que me'n enamori.
Sè nedar i guardar la roba.

Ell.—Sap nedar?... I doncs perquè es
posa carabacetes?...

que la tirava, entrí a Camprodón arrocegant la retranga, amb la gorra ficada fins les orelles, acotat sobre'l coll de la bèstia, les mans a la butxaca. Com nevava! Des d'aquell dia canto les excelències de la sopa de brou amb vi.

I de les d'estiu?

—Un dia vaig anar a festa major, crec que en agost. Sí, per la Mare de Déu d'agost era. Pujàrem al tren a les vuit i a les deu arribàrem a una estació. S'omplí la tartana de persones, besties mortes i fatus de tota mena. Jo anava al mig, entre una dona grassa i un senyor carregat de paquets com un burro. La dona m'ofegava amb la carn abundosa de ses cuixes; el senyor me ficava a les costelles un peix del Forn de Sant Jaume molt ben empaquetat.

Caminàrem sota d'un sol horrible, per una riera ficada entre parets molt altes, no passava aire, se respirava escalfor. No sé què m'agafà.

—Vull baixar! Deixa'm baixar.

—Home...

—Gitaré damunt vostre.

—Si és així baixi, no faci compliments.

I saltant per damunt els genolls d'altri, abonyegant paquets i paquetes me trobí tot sol en mig de la riera.

Rieu-vos dels qui passen el Sahara! Allò era desert, allò era patir sed, allò era pensar com en el més gran consol en unes ulleres fumades.

En trobar un garrofer creguí trobar la glòria. Ajegut sota d'ell em trobaren els meus hostes alarmats. Diu que no portava res al damunt, ni calçotets ni mitjons, i que, únicament, deia:

—Mantecado! Mantecado!

No vull parlar-vos de les tartanes que fan perdre el tren, tots les coneixem; les que volquen, sempre condueixen el llauner del poble carregat de vidres que es trenquen i que tallen.

Sobre les petites menades per a aficionats a les aques amb molta sang, sols vos diré que un dia, imprudent, vaig pujar en una d'elles. Acabaven d'empedrar la carretera de Sant Andreu i allò era tan pla com el palmell de la mà.

L'amo atjà a la bèstia i aquesta apretà a corre com afollada.

—Miri-la!, miri-la!

—Pari.

—Sembla que voli...

—Pari, carail

—Aup! Aup! Morena!

—Bony! Que pares?

—Miri com s'extén!

—Pares o et mató...

—I ara?

—Au, ximple, que et penses que no tinc família, jo? Ell aturà. Quan jo baixava, em digué:

—Doncs, En Bomba me'n donava siscents duros.

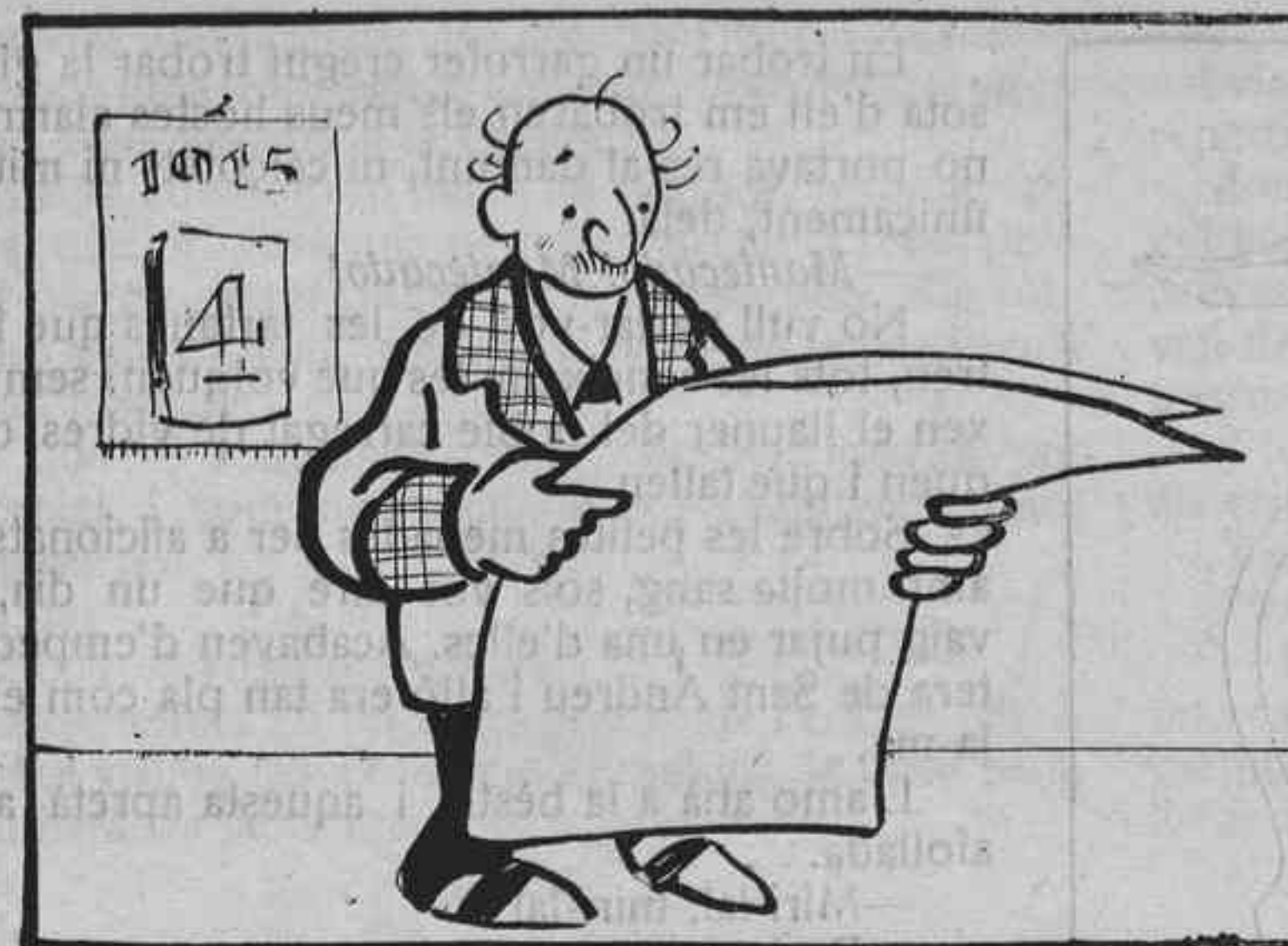

OH, L'AUTOMOBIL

—Sents, noia?... Diu que no té remei;
que hi hauran d'enganxar un animal

—Ah; no!... Anem, anem; per anar
amb un animal, més m'estimo anar
a peu.

Les mil obligacions del pobre propietari

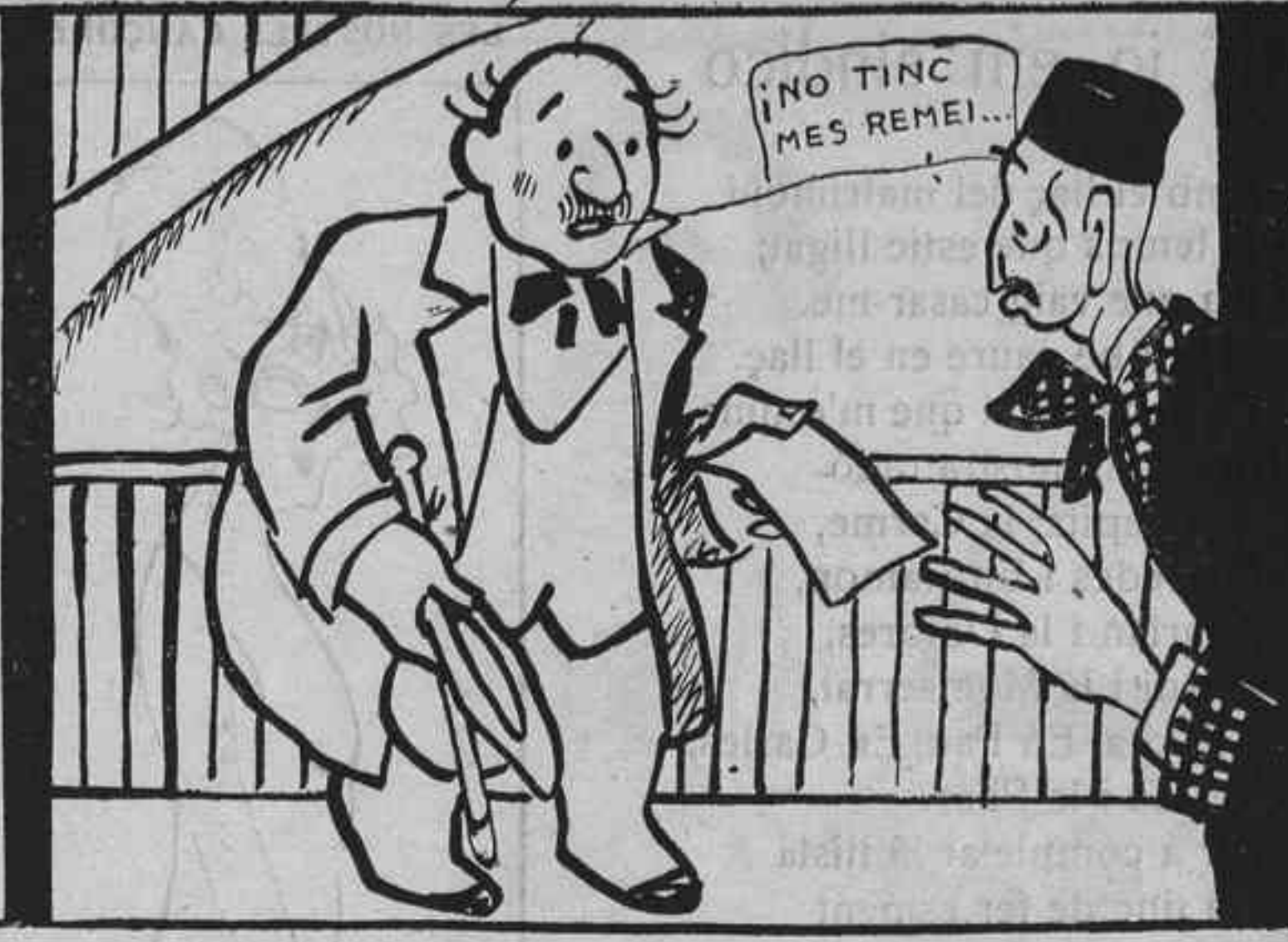
—Caram, caram!... Sembla que la guerra va extenent-se per tot Europa...

—Com sia que la guerra s'ha extès per tot Europa, me veig amb l'obligació de pujar-li el lloguer del pis.

—Renoi!... quin modo d'augmentar el preu de les subsistències!...

—Com que el preu de les subsistències ha augmentat tant, me veig obligat a pujar-li el lloguer...

—Tafol!... Ara l'Ajuntament me exigeix que arregli els dipòsits de l'aigua.

—Fill meu, com que m'exigeixen que arregli els dipòsits, me veig en l'obligació de pujar-li el pis.

—Vinc a avisar-lo que se'ns ha embussat la canyeria...
—Molt bé li faré arreglar.

—Peró... em veig obligat, pel mateix motiu a pujar-li el lloguer del pis.

—El govern ha tingut a bé augmentar-li en un petit tant per cent la contribució
—Això és una infàmia!... Una ignominia

—I com que això és un infàmia, etc., etc., em veig en l'obligació d'apujar-li el lloguer del pis

—Doncs miri... ja estic tip d'augment de lloguer. Busqui's pobre que jo me'n vaig de la casa.
—Ho sento molt, però veu?...

—Ja tinc un altre llogater per a substituir-lo. I quan entra llogater nou, ja se sap, els propietaris ens veiem en l'obligació d'apujar el preu dels pisos... I a qui no li agradi que ho deixi

Ah, jo em sindico

Amb el llaç del matrimoni
ja fa temps que estic lligat;
el dia que vaig casar-me
vaig ben bé caure en el llaç.

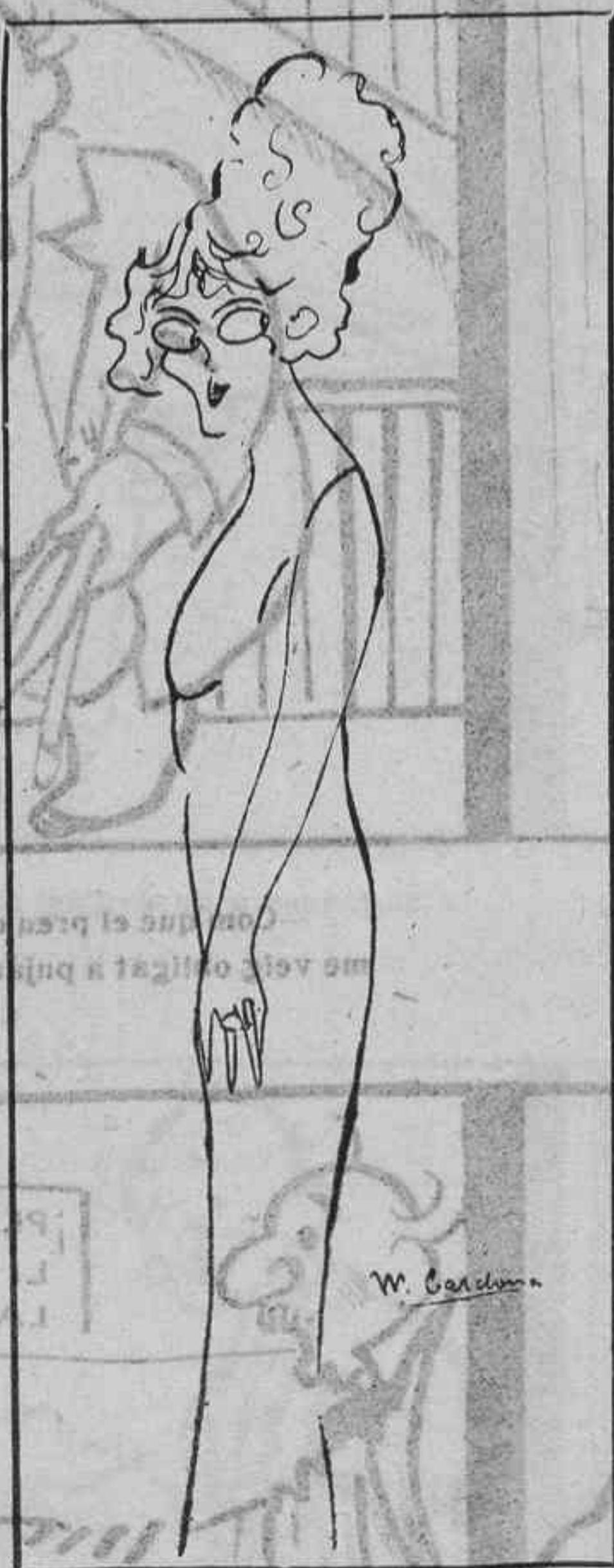
La dona prou que m'estima,
i fruit de la nostra unió
són la Pepita, la Carme,
la Mercedes i En Ramon,
En Marià i la Dolores,
En Jordi i la Montserrat,
la Conxita, En Pau, En Carles,
la Teresa i la Pilar.

Per a completar la llista
els hi tinc de fer esment
de la sogra, tres cunyades,
el gos, el gat i el servei.

Amb trenta duros que guanyo
els tinc de mantenir a tots,
vestir-los, portà'ls al cine
i a estiuajar per l'agost.

Si no tinc motius de sobres
per a sindicar-me, nois,
que venga Dios y lo vea,
perquè jo ja no sé on sóc.

PERE GALLARI

Raquel Meller

El bon cabrer

Un cabrer barceloní
molt preocupat estava
perquè del modo que tots
els negocis van posar-se
li anava molt malament
això de la llet de cabra,
doncs amb la puja del preu
dels aliments que'ls donava
la llet no podia dar
al preu fixat per la taxa.

Un dia anant pel carrer
com de costum amb les cabres,
el sistema va trobar
i al moment el posà en pràctica.

A l'endemà, prou algú
li deia que la llet flaca
trobava, mes ell a tots
deia: —No pot ser, caramba,
ja veu que en el seu davant
jo sempre munyo la cabra
i la llet ben pura surt.—

Però el murri no explicava
que abans havia passat
per la font, i amb molta barra
a dintre de la mesura
ja hi havia tirat aigua.

J. STARAMSA

GLOSSARI

TELO ENLAIRE

14 DE JULIOL

LICEO

*Segons sembla, les grans festes de la pau victoriosa
les celebraran els aliats a dins de casa llur, en el cor de
la França.*

*El gran festival, el primer número i el més sensacional
del programa de les festes, serà, indubtablement, el pas de
les tropes glorioses per l'Arc de Triomf, de París.*

*Aquest número, al nostre entendre, hauria estat molt
millor com a final.*

*El primer número havia d'ésser a Leipzig. Imaginem-
nos, per un instant, aquell famós i orgullós monument a
la «Guerra de les Nacions» guarnit amb les banderes
aliades, convertit en un amfiteatre d'escenes bucòliques...
Una pastoral grega representada per artistes franceses,
italianes, nordamericanes, al peu d'aquelles estàtues sim-
bòliques de la força... Mil bandes de música portant a
aquells indrets, pàtria del mètode, de la disciplina, del
rigid militarisme, de la Kultur, els aires fraternals de totes
les terres somniadores de justícia i de llibertat.*

*No digueu, que un número així hauria resultat el plat
fort, el choucrutte de les festes projectades.*

*Els alemanys envaïren les terres civilitzades per a im-
posar-hi la guerra; els aliats havien d'envair ara el sòl del
despotisme per a cantar-hi la pau.*

*I després sí, després tots a París, a engolir-se gloriosa-
ment en aquella boca oberta del majestuós Arc de Triomf.*

XARAU

Encara n'hi ha per a dies, de obrir les portes.
Però... se parla de projectes:
L'aixerit empressari senyor Mestres ha escriturat lo mi-
lloret que ha trobat disponible a França i a Itàlia.
No ens podem entretenir en detallar noms. Basti sapiguer
que hi haurà cosa bona. Tornarem a sentir la Sorchio, la
Capsir, la Lahowska, etc. En Palet, En Borgioli, En Crabbé,
En Torres de Llua, En Rousselière, etc...

Repertori, lo millor... Tres d'En Wagner!...
S'estrenaran *El Monjo negre*, *El abanico duende*, *Bohe-
mios*, *Monna Vanna* i *Ivan el Terrible*, aquesta darrera de
grandiosos espectacle.

Vaja, que ja ens podem preparar; perquè els projectes
d'En Mestres són requisits per als ulls i per a les orelles.

NOVEDADES

Los cien mil hijos de San Luis, joguina còmica dels se-
nyors Paso i Reoyo, va passar mercès a la bona interpretació.

L'obra resulta graciosa en el seu punt inicial, diriem en
l'argument, però els autors hi han abocat tal cúmul d'escenes
grotesques i de acudits sense solta que acaba per fer-se pe-
sada fins als mateixos espectadors que's cansen de riure.

L'actor Bonafé hi estigué colossal, acompanyant-lo molt
bé les senyores.

Aquest artista celebrà el seu benefici interpretant el pro-
tagonista de *El orgullo de Albacete*, que li valgué també
molts aplaudiments. Adams y Evans, un monòleg Muñoz-

sequista, fou el complement d'aquesta funció que va complaure a la concurrència.

Més tard s'han representat també amb èxit *La loca aventura* i *El tren ràpid*.

Demà, dissabte, benefici del senyor Zorrilla amb *El viaje del rey*, comèdia en tres actes.

I prou!... Diumenge es despedeix la companyia.

BOSQUE

Per a la presentació al públic del tenor senyor Alvarez es posà a l'escena, i per cert molt ben presentada, l'òpera *Aida* i amb franquesa devem confessar que no ens deixà convençuts, així com tampoc en *Carmen*. No obstant tenim en compte que era (segons resaven els cartells) les seves primera i segona sortida. No volem donar per irrevocable nostra primera impressió i esperarem veure'l en successives representacions per a rectificar nostre judici.

El que cada dia està més bé i deu remarcar-se, és el baríton senyor Dandria, que ve realitzant una tasca brillantíssima, puix quasi pot dir-se que és el reforç de la temporada, amb tot i no fer-li el reclam que es fa a altres parts que no passen de mitjanies.

Creiem que seran un aconeixement les representacions que de la *Bohème* donarà la eminent Bau Bonaplata, per a quin motiu no dubtem que es veuran novament aquelles clàssiques «calderades» del «Bosque». De l'execució ja en parlarem en el número vinent.

PRINCIPAL-PALACE

I vinguen vodevils!...

Han sigut molt celebrats, darrerament, els que porten per títol *La toma de la Bastilla* i *Los alegres maridos de Maxim's* en els quals hi juguen molt bé les senyores, que es presenten en tots ells molt a la fresca... Ho deu fer el temps!... Estem ja en una estació tan avançada!...

Per a aquesta nit hi ha anunciada la represa de *Las piladoras de Hércules*, la més popular, potser, de totes les obres d'aquest gènere.

GOYA

La darrera estrena, relativament important, fou una divertida comèdia del senyor Ramos Martin, *Lo que no se tiene*. L'argument vol ésser moralista, però la finalitat sembla que no és sinó distreure una estona amb situacions còmiques i xistosos més o menys ben trobats. Cal confessar que el públic del «Goya» respòn sempre favorablement a aquesta mena de comèdies anodines, que fugen de la veritat i entren en el domini de la pura falla. Es tan lluny tot això del clàssic sàinet o de la comèdia de costums!... Però... en fi... què s'hi farà!... és la moda.

Ajudaren notablement a l'excelent acollida, els artistes; molt bé tots en general i especialment les senyores Alba, Muro i Ponce, i els senyors Méndez i companyia.

El benefici d'En Thuillier fou un seguit de ovacions merescudíssimes; el distingit primer actor i director estigué superiosíssim en *Los intereses creados*... i també en les altres obres.

Acabats els compromisos, amb l'Empresa, la companyia Thuillier s'ha acomiatat del públic barceloní, deixant-nos un exquisit regust al paladar.

—Mal ho hauria dit que els grans homes, per dintre, fossin així!...

ESTIU EIG

—Ja se'n va?... Miri que tindrà massa fresca encara...

—No ho cregui; afiguris que me'n vaig amb la dona, la sogra i una cunyada.

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat militar

Els Deports

Tenim formada una opinió molt particular sobre aquestes manifestacions, com fou la del diumenge darrer; els ianquis en llur afany d'*epater* crearen aquestes tonteries que han triomfat, es cert, en les demés grans capitals europees, després d'una profusió sens límits de bitllets de banca; es clar que entre uns sis dies i 24 hores preferim aixó darrer, però encara preferim més unes sis hores per a relleus, lo que permet formar un judici més exacte sobre la resistència i capacitat física dels concursants sense haver de recórrer al *chiqué* desesperant que sol imperar en aquestes lluites.

Que la pista de Sans ro és propia d'una ciutat gran, no tenim per què repetir-ho; aplicant-hi el calificatiu menys denigrant, se pot titllar d'estable. No voldríem agraviar, amb això, als bons xicots organitzadors de la cursa, dignes del més caturós elogi per l'estoicisme que han demostrat amb aital empresa.

No obstant, els aconsellariem nosaltres que deixessin tranquiles les 24 hores; farien obra més pràctica y més sportiva, assegurant-se bones ajudes per a curses de menys durada, però de més sinceritat.

Encara que ignoro el resultat de l'èxit taquiller, väreig veure sempre el velòdrom ple a vessar; aixó fa creure que ben explotat queda una mina (potser que petita però mina al fi) amb l'organització d'altres festes ciclistes semblants.

Però tornar amb les 24 hores, presenciar descaradament el *chantage* de les primes, abusar de la bona fe i paciència del públic, aixó si que no ho recomanem pas als bon entusiastes, perquè acabariem prompte amb la mansuetut dels espectadors.

Estigué alló mancat de tota sinceritat; els francesos, quan no pogueren caçar més primes i es trobaren *boicotejats*, optaren per retirar-se; els d'aquí degueren pensar que era una bestiesa fadigar-se tontament i tot era anar repartint-se mutuament les cuantes pessetes que un hèroe afluixava de tart en tart.

La gentada nombrosíssima; l'entusiasme amb que's seguí la cursa, particularment en les primeres i darreres hores, demostrà que'l ciclisme no és encara un deport totalment decaigut entre nosaltres i que's presta encara a algunes especulacions.

Ull viu, aquests empressaris espontànisi!

STOP

A ANGLATERRA, DESPRES DE LA GUERRA

El problema de la joventut

JA fa bastant de temps que, en periòdics i revistes de la Gran Bretanya, s'ha vingut donant la notícia de haver sigut suprimides del treball catorçe mil noies angleses que a l'iniciar-se la guerra, foren empleades en comptes dels jovenets de Londres que tingueren de sortir cap al front europeu a complir els llurs deures de civisme.

Però, ve't aquí que ara en resulta de tot aixó un greu conflicte. El constitueix el fet d'haver sortit de les llurs escoles, en aquella época, infinitat de nois i noies, infants

JULIOL

—Ja ho veu, fins ara no he pogut segar.
—Fessiu com jo, que tot l'any espigolo.

als quals estroncaven els estudis per a col·locar-los en diversitat de fàbriques, tallers, manufactures i oficines de negoci. Aleshores tenien només que catorze anys, i ara, a l'acabar la guerra, es troben a l'edat de divuit, a la flor de la joventut i al fort de les energies, més aptes que mai per a continuar la tasca que amb caràcter eventual se els havia confiat durant la guerra. Ara que poden treballar més i que volen treballar, perquè el treball els donava una bona remuneració, ara els obliguen al paro forçós a l'objecte de reintegrar en sos llocs als soldats que tornen.

Els encarregats de la educació, a Londres, voldrien, per altra part, que aquests nois que han practicat tasca manual durant quatre anys tornessin als col·legis; que aquesta multitud de infants se possessin novament en el punt d'estudis a que havien arribat al deixar els llibres per a entrar al taller o a la fàbrica, quan la guerra fou declarada. Però els nois i les noies, que durant tot aquest temps—quaranta vuit mesos!—ja s'han acostumat a proporcionar-se amb el llur treball ben pagat tota mena de necessitats i a disfrutar d'una llibertat completa, com que troben que l'actual manera de viure els és materialment més pràctica i més fruitosa, troben que aixó és millor que tornar a l'escola i ja ningú és capaç de fer-los decidir a reintegrar-se a les aules ni a fer l'amistat al mestre. «A la fàbrica treballem set hores i ens paguen bé; a estudi hauriem de pagar nosaltres al mestre i comprar llibres». I ni *God* els treu d'aquí. No desitgen sapiguer més de lo que saben; ja en tenen prou amb guanyar-se el pa... i el pernil que li ha de fer companyia.

La joventut anglesa ha perdut l'amor a l'estudi i no vol sotmetre's als desitjos dels instructors de Londres. Realment aixó és un conflicte, al qual potser no havia atinat el gran Lloyd George.

A Espanya, veuen?... Aquest dilema del treball o l'estudi, no seria un conflicte per a les nostres joventuts. Les nostres, posades a triar, no's decantarien per a una cosa ni per l'altra.

I acabarien fent com l'ase de Buridan.—ADELA

Les mosques

ES mosques d'aquest poble sembla que no tenen res de particular no, són grosses ni petites, no botzenen més ni menys que una altra mena de mosques, són de color d'ala de mosca en fi, i a pesar de tot això, per això mateix m'agradaria veure-les obertes de dalt a baix sota d'una ullera d'aquelles de llautó que ho fan veure tot més gros i descobreixen misteris.

Es tal com vos ho dic; m'estimaria més veure'n una d'aquestes que no pas una de aquelles blaves i verdes amb reflexes d'or i plata; més a una d'aquelles peludes i vironeres que semblen fetes de vellut negre; o que a una d'aquelles d'ase que s'encasten en els vidres del menjador a l'hora de dinar i acaben la vida aixafades d'una potada després de caure estabornides per un cop de tobolló.

I sabeu perquè m'agradaria veure-les en la forma que vos dic? Perquè tinc la seguretat de que dintre sa apariència senzilla tenen un bec com un lloro, unes ungles com un tigre o una cúa com un escorpi.

D'altra manera no picarien com piquen. M'he barallat amb vespes, abelles i cucs llevats, he vist tàbecs fent sortir sang dels cavalls i mules, sé com les gasten les puces i corrent per aquests mons de Déu, he tingut la desagradable ocasió de sentir la repugnant fretura produïda per un mossegar de xinxes.

Amb la mà sobre el pit vos juro que no conec picada més molesta a la d'aquestes mosques. Són rabioses, són toçudes, el seu picar és agullonament i xuclada. Se fumen dels espanta-mosques, dels aparells de matar-les, de les fulles de falguera i del vinagre ensucrat.

No se com fer-ho, però me sembla que guanyaran elles, i jo hauré d'entornar-me'n a ciutat deixant-los-hi fer lo que més els plagui.

ACTES BRUTES

—Li torno aquets calçotets perquè no's poden fer nèts.

ESQUELLOTS

Els radicals — llastimós és haver-ho de dir — han perdut les eleccions a Barcelona.

Volgueren llençar les «muletas» altre cop, desprenent-se de l'ajuda del Bloc, i han anat de corcoll.

Fins en els districtes netament obrers, que eren sempre seus, han sofert la més vergonyosa de les derrotes.

S'han tingut de contentar amb les deixes.

I encara, entre ells, el que ha tingut més vots ha sigut En Pich. Oh, paradoxal!...

I com deu estar de mirriós i climatèric el pobre Emiliano!..

Una bona pensada de la Comissió de Cultura ha sigut aquesta de proporcionar una sèrie de banys gratuïts als infants, alumnes de les Escoles Municipals.

Ara, sense deixar de mà la bona obra, podrien allargar el projecte arrodonint-lo.

I donar banys gratuïts i obligatoris a moltes persones grans que també els necessiten. Sobre tot, banys de llimpiesa.

A Cà la Ciutat mateix, se'n trobarien moltes.

Un diari es lamentava l'altre dia perquè els professors de l'Acadèmia de Ciències, de la Rambla dels Estudis, permetien que el rellotge de l'hora oficial restés apagat a certes hores de la nit.

Nosaltres trobem que aquest descuit demostra més aviat una qualitat que un defecte dels senyors acadèmics.

Demuestra, senzillament, que els savis de Barcelona són uns savis econòmics.

Entre els objectes oblidats pel públic a l'interior dels tramvies, hi consta, segons la darrera llista insertada en els diaris: «un reloj despertador».

Un empleat d'Hisenda.
Ja sé qui l'ha perdut.

Veig en la secció de *Sucesos*:

«Un veí del carrer de Balmes ha intentat suïcidar-se deixant oberta una aixeta del gas...»

No li arrendo la ganància!...

A cinquanta-cinc cèntims el metre cúbic, ja'm sabrà dir lo que li haurà pujat el rebut de cap de mes!

Ni bou ni vedella, tot s'ha acabat!

I el xai, poc i dolent, costa a un ull de la cara.

Naturalment, després de la carestia infame de la carn ha esdevingut altra vegada la carestia dels ous que tornen a vendre's a quatre pessetes la dotzena.

I els inspectors policies de Abastaments, tan tranquils i tan fresquets.

Aquesta és la pau que ens havia de dur als esperits l'estat de guerra?...

I per a arribar a aquest resultat hem tingut de passar per tantes setmanes d'excepció?...

No hi ha cap carn al món que allargui més que la carn de toro.

La prova d'això que diem pot fer-se-la el mateix llegidor cada dilluns.

Se fa el diumenge una corrida; se maten en ella sis braus. Ja sabem lo que són sis braus... mitja dotzena.

Doncs bé, l'endemà, dilluns, a tots els restaurants, fondes i fondetes, bars i tavernes de Barcelona, comteu uns sis mil establiments, expenen «estofat de toro»...

Miracle!... Miracle!...

Cada toro es converteix en una bota de Sant Fariol.

Jo crec que fan estofat fins de les banyes!...

Llegeixo:

«El Gobierno Civil ha autorizado la salida de 600 cabezas de ganado».

No diu de quin «ganado» es tracta.

Si es refereix a «seiscientas cabezas de ganado asnal» ha fet molt santament en deixar-les sortir.

Ja començava a haver-n'hi masses, de burros, a Barcelona.

Els botiguers varen celebrar el gran míting anunciat contra els abusos dels propietaris.

Molt bé!...

A baix els propietaris!

Però... i els que no tenim botiga quan mitinguem?

D'això sí que se'n pot dir ploure damunt de mullat.

Ens referim al nou impost sobre Inquilinat.

Total res: que ens queixàvem perquè aquests morrals de propietaris ens havien augmentat bàrbarament el lloguer, i per a consolar-nos vé ara l'Ajuntament i ens obliga a pagar una cédula especial sobre aquest lloguer que tant ens castiga la butxaca.

No hi ha dret!

Demà, dissabte, grans festivals amb motiu de la pau victoriosa dels aliats.

El plat fort sembla que serà un majestuós castell de focs. Més focs?

Encara no van foguejar prou els beligerans?

Què volen que els digui!... Me sembla que per a una festa de pau podien haver intentat altra cosa que això de... pfffl!... brrrrum!... pim! pam! pum!... bom!... barrabuum!...

Encertades reflexions d'una cuinera:

—Ai, que'n som de desgraciades les «pobres chicas»!... Si som maques, les mestresses no ens volen; si som lleiges, els amos ens fan mala cara... Si cuinem malament, ens despatxen; si cuinem bé, s'ho mengen tot i no ens deixen res per a nosaltres... Vaja, que és una vida perral!...

M. D.: Home, una altra vegada vingui més ben documentat. Perquè?... Perquè no hi ha tal aca ni tal barraca.—Cor de fusta corcada: Si no fos tan estrambòtic, potser sí.—J. M.: Sembla que va anar bé, eh?... Me'n alegro!...—J. C. i P.: Rebut i mercès.—J. S. M.: Allò que ens va enviar estava molt millor de intent, que de factura. Vaja, que no va poguer anar.—Eureka P.: No li asseguro res, però... qui sap!... potser anirà com a xisto final i sense firma.—Aguileta: Anirà retocadeta; molt bé, senyor *Aguileta*!...—C. E.: El text està a la mateixa altura que la il·lustració; vui dir que ambdues coses estan a igual baixura.—Tots Tres: Doncs miri, que per a fer-ho tan malament, amb Un n'hi havia prou.—Antolí B. Ribot: Si fos sicalíptic i res més, encara.. Però el mal és que és sicalíptic i bunyol.—Rave sec: Com més anem menos valem.—A. Bachs G.: Si va, anirà a *La Campana*.

Impremta L'Esquella i La Campana, Olm, 8.-Barcelona

AL CAMP I A LA CIUTAT

amb una làmpara de mà i pila elèctrica

MASTER

tindreu sempre llum blanca i permanent

Si teniu el cabell malalt gasteu CAPILAR AMERICANO

Exit grandios contra la CAIGUDA DEL CABELL

Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT

IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50

pessetes estolx

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries

DIPÒSIT GENERAL:

J. ICART, Clarís, núm. 10.—BARCELONA

ACTUALITAT

GABRIEL ALOMAR

La pena de mort

UN TOM

PESSETES 1

NOVEDADES

Aniceto Llorente

El Federalismo integral

Un tomo, ptas. 0'50

Jaime Brossa

LA NUEVA EUROPA

Un tomo, ptas. 0'50

López Baeza

POLÍTICA AFRICANA

Un tomo, ptas. 0'50

OBRA NOVA

PERE COROMINAS

Les Gràcies de l'Empordà

Preu:

2'65 ptas.

JARDINS D'ESPANYA

Per SANTIAGO RUSIÑOL

PREU:

PESSETES 20

CORONEL IGNOTU

(JULIO VERNE ESPAÑOL)

De los Andes al Cielo

Un tomo, ptas. 3

D'aquí poes dies

Els cent millors contes còmics

Un tom d'unes 200 planes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

UN DIA ES UN DIA

— Diguin el que vulguin, aquesta gorreta escau bé a tothom.